

Algı nasıl anlama dönüşür? *Anlambilim* dedikleri meselenin özü bu olsa gerek. Algı bir görüntü, bir ses, bir dokunuş... olabilir. *Anlam* ise bunlardan farklı, onun diğer bazı algılarla *ilişkilendirilmesi* ve hepsine birden bir *sembol* verilmesi demek. Algılamada o halde bir *algıyı gruplama* faaliyeti var.

p (perception) algı olsun. Çeşitli algıları p_1, p_2 diye ifade edebiliriz. Bunların birbirinden nasıl ayrılacağı ayrı bir konu, *bir algı nerede biter ve diğeri nerede başlar?* aslında konumuzla ilgili (çünkü *gruplama* içeriyor) ama bunun üzerinde sonra duralım.

Şimdiki meselemiz gruplama faaliyetinin nasıl anlama dönüştüğü. Uyanıyorum ve gözümde bir görüntü beliriyor, bunun ne olduğunu nasıl anlarım?

Söylenebilecek çeşitli şeyler var:

Bu önümdeki nesneyi *ezelden beri* tanıdığım söylenebilir. Benden bağımsız bir biçimde var olduğuna göre, *anlamı* da benden bağımsız olarak orada durmakta ve benim onu keşfetmemi beklemektedir.

Bu görüşün tuhaflığı anlamın insana fazla bağımlı olmasıyla ortaya çıkar. Masada bir elma varsa ve *elma anlamı* benden bağımsız mevcutsa ve ben masadaki elmayı gördüğümde bunun *elma* olduğunu benden bağımsız *elma anlamını* masada gördüğüm nesneyle ilişkilendirerek anlıyorsam, hayatım boyunca gördüğüm bütün nesnelerin ve aklımdan geçen bütün düşüncelerin benden bağımsız, ayrı bir dünyada karşılıkları olması gerekir.

Buradaki bir mesele bu *anlamlar dünyasının* hayli tuhaf olması, ikinci mesele ise, bu fikrin aslında çözdüğünden daha fazla sorun üretmesidir. Çözdüğünden fazla sorun üretir çünkü *elma* ve *armut* anlamlarının bulunduğu ama elma ve armut nesnelerinin bulunmadığı bir dünyayı anlamak ve onun hakkında fikir yürütmek, bizim şu an bulunduğumuz dünya hakkında fikir yürütmekten çok daha zordur. Bu *yaşadığımız dünyadan ayrı* bir dünyanın *gerçek dünya* olduğunu düşünen bütün inaçlarda mevcut bir kusurdur: İnsanın içinde bulunduğu dünya hakkında konuşması hem daha kolay, hem daha gerçektir. O sebeple bu dünyayı başka bir dünya vasıtasıyla *anlamlandırmak* aslında bu dünyanın *anlamsız* olduğunu iddia etmekten ve yerine de *daha anlamsız* ve üzerinde daha zor akıl yürütülen bir dünya önermekten daha farklı değildir.

Masada gördüğüm *elmanın* ezelden beri mevcut bir *elma anlamı* vasıtasıyla anlam kazandığını düşünmek, insanın anlam arayışına *anlamın kendisi ama istersen şöyle bir karikatürü var* demek gibi bir cevaptır.

İkinci yol şudur:

Masada gördüğüm elmanın, daha önce gördüğüm *elma* isimli nesnelere *benzerliği* dolayısıyla *elma* anlamı kazanmıştır.

Buradaki mesele de en başta bu nesneyi nasıl öğrendiğimiz konusunda kilitlenir. Bir nesneyi, daha önceki daha önceki bir nesneye benzerliği ile biliyorsak, bir yerde bu nesnelerin hepsinin benzediği bir örnek olmalıdır.

Bu durumda bir yerde *elmanın* daha önceki bir örnek olmadan öğrenilmiş olması gerekir.

Bu metinde

- (a) Algıların nasıl anlama dönüştüğü
- (b) Karikatür, emoji, fotoğraf gibi *ilişkili* algıların nasıl da aynı anlama dönüştüğü
- (c) Anlam üzerine daha önce görülmemiş analogiler kurmanın nasıl mümkün olabildiği

gibi üç temel mesele üzerinde durulacaktır.

1

Algının anlama insanın idraki, biyolojik varlığı dışında bir yolla dönüşmesi mümkün müdür?

1.1

Bunun mümkün olduğunu düşünelim:

Anlam insanların maddi varlığı dışında, nesnelerden de ayrı olarak mevcuttur.

Bu durumda *anlam* insanın maddi varlığı dışında bir yolla inşa edilebilir. Ancak biz bu *anlama* sadece maddi yollardan ulaşabiliriz.

Anlam üzerinde analogi kurmak için idealist bir evrende, analoginin de bulunması gerekir. O halde biz yeni bir analogi bulduğumuzda, bunu keşfetmiş oluruz, icad etmiş değil. O halde bu yaşadığımız evrendeki bütün anlam desenlerinin karşılıkları *ötedünyada* mevcuttur. O halde bu *ötedünyanın* bu yaşadığımız evren gibi bir izaha ihtiyacı olmalı ve onun da ötesinde bazı dünyalar bulunmalıdır.

•